

Vänsterpartiets

VALMANIFEST 2026

PÅ DIN SIDA

INNEHÅLL

Inledning.....	4
1. RÄDDA OCH RUSTA UPP VÄLFÄRDEN OCH STOPPA VINSTJAKTEN I SKOLA, VÅRD OCH OMSORG.....	5
Mer resurser för en starkare och jämlikare välfärd.....	6
Avprivatisera välfärden.....	11
2. ETT RÄTTVISARE SVERIGE MED MER PENGAR I PLÅNBOKEN.....	13
Trygga hushållens ekonomi.....	14
Stoppa rånet av hushållen.....	17
3. EN JOBBPOLITIK FÖR ETT KLIMATSMARTARE, TRYGGARE OCH STARKARE SVERIGE.....	19
Satsa på jobben.....	20
Ökat bostadsbyggande och rimliga hyror.....	21
Att välja tåget ska inte vara en lyx.....	24
Fler ska åka kollektivt och klimatsmart.....	25
Säkra billig och säker el.....	25
Ge mer tillbaka till de kommuner och regioner som står för naturresurserna.....	26
Avslutning.....	26

Du som läser det här står inför ett vägval. Efter fyra år med en högerregering som har prioriterat skattesänkningar för de rikaste på vanliga människors bekostnad behöver Sverige en ny politisk inriktning.

Matpriser och hyror har stigit. Arbetslösheten har ökat och välfärden har tvingats till nedskärningar. Klimatutsläppen har ökat och fattigdomen breddat ut sig. Samtidigt har de som redan hade mest fått ännu mer.

Nu är det du som bestämmer vilken väg Sverige ska ta.

I det här valmanifestet finns våra förslag för ett Sverige där du har råd att leva och bo, där vården finns när du behöver den och där barn får en bra skola oavsett var de växer upp. Vi vill rädda och rusta upp välfärden, ge vanligt folk mer pengar kvar när det nödvändiga är betalt och investera i de jobb och den klimatomställning som bygger Sverige starkt för framtiden.

Vi vill ha en vård, skola och omsorg som styrs av människors behov, inte av privata företags jakt på vinst. Vi vill minska skillnaderna mellan olika delar av landet, öka jämställdheten och bygga ett samhälle som håller ihop, står emot rasism och splittring och försvarar folkrätten.

Men den 13 september avgör du inte bara vilka som ska styra Sverige. Du avgör också vilken politik nästa regering ska föra.

Det räcker inte att byta ut högerregeringen om politiken fortsätter i samma riktning. Sverige behöver en verklig kursändring. Ju starkare Vänsterpartiet blir, desto större blir möjligheten att nästa regering stärker välfärden, minskar klyftorna, pressar ner vanliga människors kostnader och gör de investeringar Sverige behöver.

Vänsterpartiet är på din sida och vi går att lita på.

Den 13 september väljer du vilket Sverige du vill leva i.

Vänsterpartiet går till val på:

1. Rädda och rusta upp välfärden och stoppa vinstjakten i vård, skola och omsorg
2. Ett rättvisare Sverige med mer pengar i plånboken
3. En jobbpolitik för ett klimatsmartare, tryggare och starkare Sverige

1. RÄDDA OCH RUSTA • UPP VÄLFÄRDEN OCH STOPPA VINSTJAKTEN I SKOLA, VÅRD OCH OMSORG

Den svenska välfärden har monterats ned under årtionden. Underfinansiering har i kombination med privata aktörers intåg och expansion inom välfärden lett till minskade resurser, sämre arbetsvillkor och färre kollegor. Kommuner och regioner tvingas idag lägga en stor del av sina resurser på att kontrollera privata aktörer och stoppa fusk.

Under senare år har dessutom kriminella aktörer klivit in i välfärden. De stjälar våra gemensamma resurser som skulle ha gått till vård och omsorg och använder dessa pengar i sin brottsliga verksamhet samtidigt som de rekryterar barn till kriminalitet. Regeringens svar har varit otillräckligt, närmast obefintligt.

Vänsterpartiet vill stärka välfärden. Resurserna till välfärden måste räcka för att leverera utifrån de verkliga behov som finns. Det behöver finnas en långsiktig, trygg och tillräcklig finansiering. Inga välfärdssatsningar ska gå till företagsvinster eller kriminalitet.

MER RESURSER FÖR EN STARKARE OCH JÄMLIKARE VÄLFÄRD

Kvinnolönelyftet

Kvinnor som arbetar i vår gemensamma välfärd halkar efter allt mer i löneutvecklingen. Trots höga krav, stort ansvar och avgörande samhällsinsatser tjänar kvinnor i kvinnodominerade välfärdsyrken fortfarande tusentals kronor mindre i månaden än män i likvärdiga yrken. Vänsterpartiet föreslår därför ett Kvinnolönelyft – en satsning för att minska lönegapet mellan kvinnodominerade välfärdsyrken och mansdominerade yrken.

Trygga statsbidragen till kommuner och regioner

Välfärden behöver mer resurser och fler anställda. De dolda nedskärningarnas tid är förbi. Statsbidragen måste varje år förändras för att försäkras mot inflation, löneökningar, befolkningsökning och övriga behov; kostnader som kommunsektorn inte styr över. Vänsterpartiet föreslår att vi direkt efter valet tillsätter en kommunkommission bestående av experter och arbetsmarknadens parter, som får i uppdrag att årligen sammanställa en rapport om läget i sektorn samt utmaningar framöver och resursbehov. Med en bedömning och uppräknings efter behov skulle politiska avvägningarna när det gäller välfärden bli tydligare – en satsning på välfärden blir en satsning på riktigt och inte bara i ett pressmeddelande.

Minska den orättvisa skattekyftan

Det ska inte spela någon roll om du bor i Dorotea, i Huddinge eller på Lidingö. Samma skatt ska ge samma välfärd. I dag ser det inte ut så. Det finns idag stora och omotiverade skatteskillnader mellan kommuner och regioner som måste minska. Vänsterpartiet vill halvera skatteorättvisan mellan Sveriges kommuner och ta ett första steg mot ett mer jämlikt land.

Mer resurser till sjukvården

Det behövs extra medel för att möta den ekonomiska krisen i regionerna, korta vårdköerna, öka antalet vårdplatser och förbättra sjukvårdspersonalens arbetsmiljö. Vänsterpartiet föreslår att statsbidragen till regionerna ska räknas upp i takt med kostnader och behov.

Öka antal läkare i primärvården

Bara en tredjedel av befolkningen uppger idag att de har en fast läkarkontakt på sin vårdcentral, trots all den forskning som visar att kontinuitet i vården leder till lägre dödlighet och lägre behov av att uppsöka vård akut. Vänsterpartiet vill kraftigt öka antalet läkare på vårdcentralerna, så att alla kan få en fast läkare.

Stärk psykiatrin

Psykiatrin fungerar inte i Sverige. Barn- och ungdomspsykiatrin dras med långa köer och 30 dagars-garantin uppfylls inte för de flesta av barnen. Den specialiserade vuxenpsykiatrin behöver byggas ut för att klara av sitt uppdrag. Många patienter möter i dag långa väntetider, bristande kontinuitet och för få behandlingsalternativ. Vänsterpartiet föreslår ett flerårigt statligt lyft för barn- och vuxenpsykiatrin.

Återinför högkostnadsskydd för mediciner

När hyror, mat och andra nödvändiga utgifter blivit dyrare har regeringen gjort det ännu dyrare att vara sjuk. Läkemedel ska inte vara en klassfråga. Alla ska ha rätt till de mediciner de behöver, oavsett plånbokens storlek. Att höja kostnaderna för människor som redan är sjuka och utsatta är oacceptabelt i ett välfärdssamhälle. Därför vill Vänsterpartiet återställa högkostnadsskyddet för läkemedel.

Stärk högkostnadsskyddet i tandvården

Tänderna är en del av kroppen. Därför är det viktigt att alla har råd att gå till tandläkaren. Ingen ska behöva gå med värkande tänder för att det kostar för mycket att laga. Därför föreslår Vänsterpartiet att det införs ett högkostnadsskydd i tandvården liknande det som finns i sjukvården.

Återinför gratis tandvård för unga

Många unga vuxna slutar att besöka tandvården i förebyggande syfte när de inte längre har tillgång till avgiftsfri tandvård. Vänsterpartiet vill återinföra fri tandvård för 19–23-åringar.

Mer personal i förskolan

För att komma till rätta med bemanningen i förskolan och för att ge alla barn en bra start i livet föreslår Vänsterpartiet en reglering av storleken på barngrupperna i förskolan samt antalet barn det får vara anställd.

Inför ett barnskötarlyft

Förskolan ska kunna utvecklas och rekrytera mer personal. För att nå dit krävs det en utveckling av de olika yrkesrollerna. Vänsterpartiet vill höja personalens kompetens genom ett barnskötarlyft där barnskötares yrkestitel skyddas och där personal i förskolan som saknar rätt utbildning ska få en utbildningssatsning.

Fler lärare i skolan

För att läraren ska ha en rimlig chans att kunna hjälpa och stödja varje elev utifrån elevens egna förutsättningar måste undervisningsgrupperna minska. I stället ser vi allt fler exempel runt om i landet där klassernas storlek ökar för att i kommunerna spara pengar eller i friskolorna för att kunna ta ut mer vinst. Vänsterpartiet anser att varje elev bör få tillgång till mer av den viktiga resurs som lärarens tid och engagemang är. För att kunna garantera alla elever och lärare en dräglig arbetsmiljö behövs det en nationell reglering av klassernas storlek som kan variera utifrån ålder.

Mer jämlik resursfördelning till skolan

Skolans uppdrag försvåras av den ökade ojämlikheten. Vänsterpartiet vill öka statsbidragen till skolorna för att utjämna ojämlikheter mellan skolorna och anställa mer personal.

Bygg ut personaltätheten inom elevhälsan

Att se till att unga får det stöd och vård de behöver är vara en central uppgift för ett välfärds-samhälle. För att samhället bättre ska kunna fånga upp och ge stöd och vård till de unga som mår dåligt föreslår Vänsterpartiet en satsning på elevhälsan, där det slås fast hur många elever varje läkare, psykolog, kurator och sjuksköterska som mest ska ha ansvar för.

Mer personal på fritids

Många barn börjar och slutar sin dag på fritidshemmet. I dag saknas dock riktmärken för hur stora grupper som är rimliga och hur mycket personal som bör finnas. Gruppstorlek och personaltäthet på fritidshemmen bör regleras i lag. En satsning på ökad personaltäthet i fritidshemmen är helt nödvändig för att förbättra arbetsmiljön för både anställda och barn. Det skulle förbättra möjligheterna att bedriva en meningsfull verksamhet med hög pedagogisk kvalitet.

Stärk folkhögskolorna

Folkhögskolorna är centrala i det livslånga lärandet och viktiga pusselbitar för att fler ska få chansen att utveckla sin kreativitet. Vi vill se fler platser på folkhögskolorna, samt en förstärkt kostnadsersättning per plats.

Stopp för nedskärningar på studieförbunden

Vänsterpartiet vill stoppa Tidöregeringens nedskärningar på studieförbunden och återinföra de medel som tagits bort så att studieförbunden ska kunna öppna replokaler och verksamhet som stängts under mandatperioden.

Höjt statsbidrag till ungdomsorganisationer

Vi vill stärka förutsättningarna för ungas egen organisering genom att höja statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer.

AVPRIVATISERA VÄLFÄRDEN

Tillsätt en avprivatiseringsutredning

Vänsterpartiet menar att resurser som i dag försvinner till vinster och marknadsstyrning i stället behövs för att stärka välfärden. Svensk välfärd befinner sig i kris. Personal på äldreboenden går på knäna, äldre får inte alltid den omsorg de behöver och samtidigt försvinner miljarder skattekronor till privata vinster. Detsamma gäller inom skolan om sjukvården. En tydlig majoritet av svenskarna säger nej till vinstutdelning i skattefinansierad vård, skola och omsorg. Därför har Vänsterpartiet presenterat en plan för att ta tillbaka kontrollen över välfärden och sätta människors behov före företagets vinster. Vänsterpartiet föreslår att det tillsätts en avprivatiseringskommission som får i uppdrag att se över samtliga välfärdsområden.

Inför en ny upphandlingslag för skattefinansierade välfärdstjänster

Det behövs en ny upphandlingslag som omfattar skattefinansierade välfärdstjänster och utesluter vinstdrivande aktörer från välfärden. Det skulle förändra både vården och omsorgen i grunden, där vi får bort aktiebolag ur välfärden, men kan fortsätta upphandla av stiftelser och ideella aktörer. Vänsterpartiet vill ge tillbaka kontrollen till kommuner och regioner och ge dem möjlighet att prioritera kvalitet före pris och kontinuitet och goda anställningsvillkor i stället för vinst.

Avskaffa den tvingande lagen om valfrihet

Lagen om valfrihet i vården bidrar till att skapa markandskaos och överetablering. Den sätter käppar i hjulen när kommuner och regioner vill prioritera och planera sin verksamhet och släpper lös hemtjänstaktörer och vårdcentraler utan kostnadskontroll. Så kan vi inte ha det. Vänsterpartiet vill att den ska ersättas av en ny upphandlingslag för skattefinansierade välfärdstjänster.

Stoppa privata sjukvårdsförsäkringar i den offentligt finansierade vården

Privata sjukvårdsförsäkringar skapar en ojämlik vård där betalningsförmåga går före medicinskt behov. Privata vårdgivare som bedriver offentligt finansierad sjukvård ska inte samtidigt kunna ta emot och låta patienter med privata sjukvårdsförsäkringar gå före. Därför vill Vänsterpartiet stoppa privata sjukvårdsförsäkringar i offentligt finansierad vård.

Begränsa nätläkarnas möjligheter

Nätläkare i sin nuvarande form urholkar vården och minskar resurserna för de patienter som behöver vården mest. Dagens system gör det möjligt för företag att etablera sig i den region som har högst ersättningsnivåer och sedan ta lika mycket betalt i hela landet. Nätläkarbolag och andra privata vårdföretag har kunnat växa i ett system som saknar tillräcklig kontroll och där stora summor skattemedel varje år går till vinster och överetableringar. För att bryta utvecklingen vill Vänsterpartiet ge regionerna tillbaka kontrollen över vården.

Inför krav på tillstånd från IVO för att starta vårdcentraler och vaccinationsmottagningar

Ett krav på tillstånd behövs för att stoppa vinstjakten i vården, öka patientsäkerheten och motverka välfärdsbrottsligheten.

Inför ett totalt värdeöverföringsförbud i skolan och förskolan och förbjud aktiebolag

Skolan ska vara en skattefinansierad verksamhet för lärande, inte vinstuttag. Experimentet med vinstdrivande fristående skolor har tillåtit pågå alltför länge, på bekostnad av tusentals elevers skolgång och framtid. Vänsterpartiet vill förbjuda aktiebolagen i skolan. Regeringens reform för värdeöverföringar är otillräcklig. Vänsterpartiet ser inget skäl till att låta nuvarande system bestå i så pass stor omfattning. Det enda sättet att börja komma till rätta med problemet är att införa ett totalt vinstöverföringsförbud.

Avskaffa friskolors fria etableringsrätt

Idag ger Skolinspektionen tillstånd till skoletableringar och kommuner är remissinstanser. Skolinspektionen tar i praktiken inte hänsyn till behovet av nya skolplatser. Vänsterpartiet vill ge kommunerna veto gällande nyetableringar av skolor och inför en kontinuerlig prövning av faktiskt behov.

Differentierad skolpeng

Vänsterpartiet anser att dagens system för skolpeng är djupt orättvist eftersom kommunala skolor har ett lagstadgat och mer omfattande ansvar. Därför menar Vänsterpartiet att ersättningen till fristående skolor ska differentieras och sänkas jämfört med den kommunala skolpengen.

2. ETT RÄTTVISARE SVERIGE MED MER PENGAR I PLÅNBOKEN

Hushållen har drabbats hårt under den gånga mandatperioden. De senaste årens snabba prisökningar på basvaror såsom el, boende, mat och drivmedel gör att fler har haft svårt att klara sin grundläggande försörjning.

Regeringen har inte gjort någonting för de hushåll som har det sämst ställt. Istället har de sänkt skatterna för de som redan har så det räcker. 730 000 svenskar lever i materiell och social fattigdom , en fördubbling jämfört med 2021. Av dessa lever t 400 000 personer i allvarlig materiell och social fattigdom.

Den ökande fattigdomen beror framför allt på försämringar inom trygghetssystemen och prisökningar. Vänsterpartiet vill återupprätta trygghetssystemen, både så att fler omfattas av dem och så att de ger verklig ekonomisk trygghet när de behövs. Vi vill också stärka konkurrensen inom flera illa fungerande marknader för att pressa ned priserna på livsnödvändiga varor.

TRYGGA HUSHÅLLENS EKONOMI

Stärk a-kassan

Vänsterpartiet vill rulla tillbaka Tidöregeringens försämringar av A-kassan. Arbetslöshet ska inte leda till fattigdom. Vårt mål är att 80 procent av löntagarna ska få 80 procent av sin tidigare lön vid arbetslöshet. Dit når vi genom höjd dagpenningen och grundbelopp samt indexerade ersättningsbeloppen. För att fler ska kunna vara med i a-kassan vill vi stärka skattereduktionen för medlemsavgiften.

Höj barnbidraget

Barnbidraget har urholkats över tid. Den senaste höjning genomfördes 2018. För att komma i kapp de senaste årens kraftiga prisökningar vill vi höja barnbidraget, och därefter prisindexera det.

Inför en bebispeng

Att få barn innebär ofta stora engångskostnader. Barnvagn, bilbarnstol, kläder och andra nödvändigheter kan snabbt bli mycket dyrt. Därför vill Vänsterpartiet införa en bebispeng till förstagångsföräldrar. Det ska göra att ingen behöver låna pengar för att ha råd med det mest grundläggande när livet börjar.

Inför ett ensamstående tillägg

Efter år av höga matpriser, stigande hyror och urholkade bidrag har pressen på hushållen ökat kraftigt. Och allra hårdast slår det mot ensamstående barnfamiljerna. Vi vill därför införa ett ensamstående tillägg i barnbidraget.

Höj studiemedlet

Studenter har en utsatt ekonomisk situation och har drabbats hårt av prisökningarna. Vi vill höja bidragsdelen i studiemedlet, samt införa ett semestertillägg i studiemedlet.

Återinför tilläggsbidraget i bostadsbidraget

Bostadsbidraget är ett mycket träffsäkert instrument för att höja inkomsterna för dem som har det sämst ställt. Under pandemin infördes tillfälliga höjningar, men dessa slopades under 2025, trots omfattande kritik från oppositionen och civilsamhällesorganisationer. Det ska återinföras, i väntat på en upprustning av bostadsbidraget.

Genomför en reformering av bostadsbidraget

Bostadsbidraget har urholkats under lång tid, vilket har resulterat i att färre har fått ta del av det och att det ersätter en mindre del av boendekostnaden. Vi ser behov av en större reformering av bidraget, bland annat genom höjda och indexerade inkomstgränser.

Se över nivåerna socialförsäkringen

Socialförsäkringarna har urholkats under flera års tid. Det saknas logik i hur nivåerna hänger ihop med varandra och inkomsttryggheten har försvagats. Vårt mål är att 80 procent av löntagarna får 80 procent av lönen i ersättning och att ersättningsnivåerna indexeras.

Stärk sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen förstärktes under mandatperioden 2018–2022. Flera av förslagen som då utreddes genomfördes aldrig. Det är hög tid att gå vidare med dem och stärka sjukförsäkringen.

Slopa karensavdraget

När man är för sjuk för att jobba ska man kunna stanna hemma utan att straffas ekonomiskt. Det är ett viktigt steg mot att öka den ekonomiska jämlikheten i Sverige. Dessutom drabbar avdraget människor i kontaktyrken på ett orättvist sätt.

Utred sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen behöver utredas. Rehabiliteringskedjan bör ses över med sikte på en återgång till steg-för-steg-modellen med nödvändiga ändringar. Möjligheten att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick bör också utredas. Försäkringskassans styrning och organisering bör också utredas.

Höj pensionerna

Den allmänna pensionen är för låg och ger lång under de utlovade 60 procenten av slutlönen. Höjda inbetalningar kan göras på olika sätt. Vårt förslag om att flytta inbetalningen så den går via arbetsgivaravgiften skulle leda till en höjning av inbetalningarna och göra pensionssystemet tydligare.

Avskaffa regeringens bidragstak

Bidragstaket slår mot de fattigaste i samhället. Riksnormen ska vara ett golv, inte ett tak. Vi vill också se över indexeringsmodellen för riksnormen och stoppa begränsningen av försörjningsstödet för större hushåll.

Utred försörjningsstödet så att skyddsfunktionen återupprättas

En större utredning av försörjningsstödet behövs. En sådan utredning bör bl.a. titta på hur andra stöd och bidrag förhåller sig till försörjningsstödet, om det ska räknas av mot försörjningsstödet eller inte. Avskaffa aktivitetskravet. Eventuellt skulle en sådan utredningen kunna utvidgas till att omfatta även andra stöd för att skapa mer enhetliga principer för indexering, tak, ersättningsnivåer m.m.

En miljardärsskatt

De allra rikaste kan bidra mer till vår gemensamma välfärd. Miljardärer betalar ofta lägre andel av sin inkomst i skatt än resten av befolkningen. Vänsterpartiet vill se en miljardärsskatt för att finansiera välfärden och nödvändiga investeringar i samhället.

STOPPA RÅNET AV HUSHÅLLEN

Inför en bankskatt

Det behövs en beskattning av bankernas övervinster fram till dess att konkurrensen på bankmarknaden fungerar. Vi vill inför en oligopolskatt på bankernas övervinster.

Sänk SBAB:s avkastningskrav

Idag domineras den svenska bankmarknaden av de fyra storbankerna. Hushållen får höga bolån, dyra avgifter och nästintill ingen ränta på insatta pengar. Regeringen behöver använda statens bank, SBAB, för att sätta press på övriga banker.

Inför Sverigepriser på el

Vi vill göra svenska elpriser billigare genom att frikoppla det svenska elpriset från den dyra utländska elen. Genom att prissätta elen vi exporterar separat kan vi skydda de svenska konsumenterna.

Tillsätt en bankutredning om ökad konkurrens på bankmarknaden och stärkt ställning för konsumenterna

Bristen på konkurrens på bankmarknaden beror delvis på att det är svårt för kunder att jämföra priser, avgifter och villkor. Det behövs en större bankutredning som t.ex. kan utreda ett krav på bankerna att redovisa årliga kostnadssammanställningar för kunderna och krav på att meddela när olika rabatter löper ut.

Möjliggör en sund konkurrens mellan fria handlare och fristående grossister

Den svenska dagligvaruhandeln domineras av vertikalt integrerade aktörer där grossister i praktiken kontrollerar sina egna butiker, vilket hindrar butiker från att fritt välja mellan grossister. Detta eliminerar pris- och konkurrenstryck i grossistledet och gör det i praktiken omöjligt att driva en fristående fullsortimentsbutik i Sverige, vilket skadar både konkurrensen och konsumenterna.

Frys hyrorna

Sedan 2022 kan tvister gå till skiljeman. Detta utnyttjas av privata hyresvärdar, som taktiskt använder höga krav för att nå större hyreshöjningar än i förhandling. Under tiden har hyrorna ökat med 15 procent. Hyresmarknadens parter ska få i uppdrag att förhandla fram ändrade spelregler som skyddar hyresgäster mot oskäligen hyreshöjningar och en utredning ska tillsättas för att se över spelreglerna. Under tiden fryses hyrorna. Misslyckas parterna så genomförs utredningens lagförslag.

Bryt upp veterinärsoligopolet

Att två aktörer dominerar marknaden är ett marknadsmisslyckande. Det oligopol som finns idag behöver brytas upp. Vi vill ha bindande krav på pristransparens så att djurägare vet vad vården kostar innan behandlingen genomförs, nationella tariffer för veterinärvården, och att Konkurrensverket får skarpare verktyg mot oligopol.

Inför ett nytt konkurrensverktyg

De många oligopolmarknaderna i Sverige visar att dagens konkurrenslagstiftning bör skärpas. Konkurrensverket bör få ett bredare konkurrensverktyg genom att kunna ålägga företag avyttring av egendom.

Slopa den nya lagen om förbud av offentlig säljverksamhet

Den nya förbudslagen riskerar att leda till att kommuner och regioner behöver skrota angelägna verksamheter. Offentlig säljverksamhet kan också vara ett sätt att komma till rätta med marknadsmisslyckanden.

3. EN JOBBPOLITIK FÖR ETT KLIMATSMARTARE, TRYGGARE OCH STARKARE SVERIGE

Sveriges arbetslöshet är skyhögt samtidigt som stora investeringar behövs. Industrin måste ställa om, fler billiga hyresrätter byggas och järnvägen rustas upp. I stället för att skapa jobb väljer Tidöregeringen att straffa människor för att de blivit arbetslösa, genom sänkt a-kassa och sänkta bidrag. Vänsterpartiet vill se en regering som investerar i klimat, bostäder och ett hållbart energisystem.

Sverige har i decennier förlitat sig på att marknaden ska lösa bostadsförsörjningen. Resultatet är kraftigt minskat bostadsbyggande, trångboddhet och höga hyror som gör att många inte har råd att flytta hemifrån. Problemet är inte att det byggs för mycket, utan att det byggs för dyrt. Vänsterpartiet vill ha en aktiv bostadspolitik med rimliga hyror och fler billiga hyresrätter.

Fler ska kunna åka kollektivt och fler ska välja att ta tåget. Järnvägssystemet i Sverige är idag uppsplittrat mellan en mängd aktörer utan helhetsansvar. Det har bidragit till förseningar och tågkaos. Vänsterpartiet vill att tågen ska gå att lita på och att klimatsmarta och billiga resor ska prioriteras framför vinstmaximering.

Många kommuner kämpar med bristande service, eftersatt infrastruktur och utflyttning trots att de står för de naturresurser som är avgörande för landets välstånd. Det gäller inte minst de norra delarna av landet som förser Sverige med skog, vattenkraft och malm. Vänsterpartiet vill att en större del av vinsterna ska stanna i de berörda kommunerna. Det är dags att Norrland får betalt.

SATSA PÅ JOBBEN

Inför rätt till heltid

Bara hälften av alla kvinnor med ett arbetaryrke har en fast heltidsanställning. Hälften av alla de som arbetar heltid skulle vilja gå upp i tid och jobba heltid. Vänsterpartiet menar att rätt till heltid ska vara norm på arbetsmarknaden.

Genomför arbetstidsförkortning

Inför en ny veckoarbetstidslagstiftning som förkortar arbetstiden för alla. En generell arbetstidsförkortning skulle bidra till att minska ohälsan, öka jämställdheten, minska klyftorna på arbetsmarknaden och bidra till en mer hållbar utveckling.

Stoppa privatiseringen av Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen ska förmedla arbete, inte generera vinster till företag eller oseriösa hitte på-bolag. Vi vill att experimentet med privat arbetsförmedling avslutas. Resurserna ska i stället användas för att kraftigt förbättra Arbetsförmedlingens service till arbetsgivare och arbetssökande. Det måste gå att träffa en arbetsförmedlare oavsett var i landet man bor.

Återupprätta arbetsmarknadsutbildningen och öka resurserna

Vänsterpartiet vill bygga upp arbetsmarknadspolitiken igen. Fler ska få möjlighet till arbetsmarknadsutbildning och omskolning för att kunna ta de jobb som finns.

Stärk rätten till arbetsplatsförlagt lärande (APL)

Ingen elev ska riskera att stå utan praktikplats, och skolor som inte kan erbjuda APL ska inte få bedriva utbildningen. Vid allvarliga eller upprepade brister ska skolan bli återbetalningsskyldig av skolpengen.

Inför krav på praktik vid offentliga upphandlingar

Sveriges kommuner och regioner står inför stora investeringsbehov. Vänsterpartiet vill att offentliga upphandlingar ska sätta upp kriterier för hur man ska ta emot praktik.

Bygg ut yrkeshögskolan kraftigt

Sverige behöver fler människor med rätt utbildning, särskilt i yrken där bristen på arbetskraft redan är stor. Vänsterpartiet vill se fler nya platser på yrkeshögskolan och att staten tar ett större ansvar för planeringen så att utbildningarna finns i hela landet, inte bara där privata aktörer ser störst möjlighet att etablera sig. Det gäller framför allt inom yrken där bristen är som störst: teknik, industri, el/energi och vård och omsorg.

Inför nya beredskapsjobb

Sveriges kommuner och regioner står inför stora investeringsbehov. Många offentliga byggnader har liksom vatten- och avloppsledningar runt om i landet nått slutet på sin tekniska livslängd. Det riskerar i att leda till mångdubblade VA-avgifter för hushåll och företag. Det krävs också ett omfattande underhåll av t.ex. gator, broar och belysning. Vänsterpartiet vill se ett större statligt ansvarstagande för underhållsskulden och föreslår bland annat ett statligt anställningsstöd där staten tar en del av kostnaderna för den här typen av investeringar.

Inför arbetsgaranti för unga

Drygt 67 000 unga varken arbetar eller studerar. Vi vill se nya ungdomsjobb i offentlig sektor. Jobben ska likna sommarjobb, följa kollektivavtal och bestå av arbetsuppgifter som inte utförs idag.

ÖKAT BOSTADSBYGGANDE OCH RIMLIGA HYROR

Inför ett program för nationellt bostadsbyggande – NABY

Vänsterpartiet föreslår en historisk strukturereform – en ny nationell bostadspolitik (NABY-modellen). Målet är att skapa förutsättningar för omkring 20 000 nya hyresrätter om året med hyror som vanliga låg- och medelinkomsttagare har råd att betala. Tillsammans med det övriga bostadsbyggandet skulle Sverige därmed kunna nå de nivåer som krävs för att börja beta av bostadsbristen.

Modellen innebär att staten identifierar särskilda bostadsbristområden, att markkostnaden regleras och att byggrätter auktioneras ut till de byggherrar som uppfyller kraven och kan erbjuda låga hyror. I utbyte får vinnarna förutom lägre markkostnader även tillgång till statligt garanterad finansiering, vilket möjliggör nyproduktion till betydligt lägre kostnader. Kommunerna behåller planmonopolet men får ekonomisk kompensation för att upplåta mark inom systemet.

Återinför statligt stöd för byggande av hyresrätter med rimliga hyror

Bostaden är en grundläggande social rättighet, inte en vara på en marknad. Genom ett stöd kan staten ställa krav på lägre hyresnivåer och man har möjlighet att parera byggkonjunkturen och sikta på ett stabilt och totalt sett högre byggande än i dag.

Inför statligt stöd till studentbostäder

Vänsterpartiet vill se ett statligt stöd för byggande av studentbostäder, med krav på lägre hyresnivåer.

Återinför stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus med hyresrätt

Ingen ska behöva flytta på grund av att lägenheten renoveras. Vi vill se ett stöd för att lätta den ekonomiska bördan för den enskilda hyresgästen vid större renoveringar i fastigheten. Medel ska kunna sökas av såväl allmännyttiga som privata ägare. De ska täcka en del av omkostnaderna för att göra nödvändiga renoveringar med tydligt satta klimat- och miljökrav.

Inför tillstånd för att hyra ut lägenheter

Alla ska kunna vara säkra på att den lägenhet man hyr och det hus den ligger i tas om hand och underhålls enligt konstens alla regler. Så ser de inte ut idag. I stället tjänar riskkapitalbolag och slumvärdar stora pengar på att låta fastigheter förfalla utan åtgärder från det offentliga. För att ändra på det vill vi att ett krav på tillstånd för att hyra ut hyreslägenheter införs. Tillståndet ska innehålla tydliga krav på underhåll och långsiktigt engagemang. Den hyresvärd som bryter mot kraven ska drabbas av sanktioner i olika steg, med tvångsförvaltning som sista steg.

Investera för att rusta upp gammal infrastruktur i kommuner och regioner

Sveriges kommuner och regioner har stora behov av att rusta upp gammal infrastruktur som vatten- och avloppssystem, vägar och byggnader. Det kräver stora investeringar och kan leda till högre avgifter för hushåll och företag. Samtidigt behövs klimatanpassningar som skydd mot värmeböljor och översvämningar för att samhället ska fungera i framtidens klimat. Vi vill att staten betalar hälften av investeringskostnaden för vissa projekt i kommuner och regioner och dessutom ger anställningsstöd. Projekten ska stärka samhällets beredskap, till exempel genom att rusta infrastruktur, VA-system, skyddsrum, energisystem och vårdbyggnader.

ATT VÄLJA TÅGET SKA INTE VARA EN LYX

Ta tillbaka kontrollen över järnvägen – samla ansvaret i en gemensam statlig organisation: Järnväg Sverige

Ansvaret för järnvägen är idag uppdelat på flera myndigheter och privata aktörer. Det gör att helhetsansvaret går förlorat och kortsiktiga vinstintressen går före en fungerande tågtrafik. Den fragmentiserade organisationen behöver samlas i en gemensam statlig organisation, som vi kallar Järnväg Sverige. Järnväg Sverige ska äga och underhålla de statliga järnvägarna i egen regi samt sätta biljettpriser, ansvara för all bokning och ha fullt ansvar för tågplaneringen.

Sänk biljettpriserna på tåg

Tågtrafiken kan aldrig fungera som en riktig marknad; det kan inte gå hur många tåg som helst, utan det får bara plats ett tåg åt gången på en viss sträcka av spåret. Därför är det inte rimligt att tågoperatörer har makten att sätta vilka priser de vill. Vi vill slopa den dynamiska prissättningen och införa en ny modell för prissättning.

Sätt ett konkret mål för en ökning av spårbundna transporter

Klimatomställningen kräver en tydlig politisk styrning. Sverige behöver ett mål om antal transportkilometer med spårbunden trafik för person respektive gods.

Bygg ny räls och öka spårkapaciteten

Många järnvägssträckor är redan idag överbelastade och underhållsskulden är enorm. Det påverkar både privatpersoner och godstransporter. Vänsterpartiet vill se en omfattande utbyggnad av järnvägen och att spårkapaciteten ökar.

Bygg Nya Ostkustbanan och rädda nattågen

Regeringen har gång på gång svikit norra Sverige. Nattågslinjer har lagts ner, trafiken till övre Norrland har halverats och löftet om att bygga Nya Ostkustbanan har urholkats. Vänsterpartiet vill vända utvecklingen, med fungerande nattåg och dubbelspår hela vägen längst Norrlandskusten. Det innebär att vi vill se en långsiktig statlig finansiering av nattågen och dubbelspår längs hela Nya Ostkustbanan (Gävle–Sundsvall–Härnösand).

FLER SKA ÅKA KOLLEKTIVT OCH KLIMATSMART

Halvera priserna i kollektivtrafiken

Vi vill se en permanent halvering av priserna i kollektivtrafiken i hela landet. Priserna i kollektivtrafiken har ökat betydligt mer än priset på bensin. Den utvecklingen måste vändas. Det ska vara möjligt att åka till jobbet eller fritidsaktiviteterna utan att bli ruinerad.

Bygg ut kollektivtrafiken

Det måste bli enklare att välja bussen före bilen. För klimatets skull behöver det bli bättre och billigare att åka kollektivt. Vi vill att den regionala kollektivtrafiken byggs ut och fungerar bra i hela landet. Vi vill också se en snabbare övergång till fossilfria fordon.

Inför en bredare elbilspremie

Vi vill se en bred elbilspremie som når betydligt fler hushåll än i dag. Vårt förslag når nästan fyra miljoner hushåll, med en extra premie till de som bor utanför storstäderna. Vi vill också införa ett nytt färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag.

SÄKRA BILLIG OCH SÄKER EL

Bygg ut elnäten

Elnätet har blivit en avgörande flaskhals för både klimatomställningen och den ekonomiska utvecklingen. Att stärka överföringskapaciteten kommer göra elpriserna både lägre och stabilare.

Investera i utbyggnaden av förnybara energikällor

Vi vill se en omfattande utbyggnad av förnybara energikällor. Det handlar både om att säkerställa lägre elpriser och ställa om samhället. Det ökar även Sveriges energisäkerhet och motståndskraft vid kriser.

Upprätta ett statligt bolag för havsvindkraftprojekt

Tidöregeringen har totalt misslyckats med att möjliggöra för utbyggnaden av havsvind. Staten behöver ta ett betydligt större ansvar och dessutom säkra statligt ägande i viktig kraftproduktion. Vi vill se ett statligt bolag havsvindkraftprojekt.

GE MER TILLBAKA TILL DE KOMMUNER OCH REGIONER SOM STÅR FÖR NATUR-RESURSERNA

Låt fastighetsskatten för elproducerande fastigheter stanna lokalt

En större del av vinsterna från elproduktionen ska stanna lokalt. Utan elproduktionen i Norrland skulle Sverige stanna. Men trots att det är Norrland som producerar den energi som genererar störst skatteintäkter kommer inte resurserna kommunerna lokalt till del. Vårt förslag innebär en kommunalisering av intäkterna från fastighetsskatten för energiproducerande fastigheter.

Inför en produktionsbaserad ersättning på energi som ger återbäring till kommuner och regioner

Om bara en liten andel av värdet på den energi som produceras skulle stanna lokalt skulle kommuner och regioner få betydligt bättre förutsättningar att finansiera sin välfärd och andra nödvändiga samhällssatsningar. Det skapar också ett större incitament för kommuner att säga ja till vindkraft och annan förnybar energiproduktion. Förslaget innebär en produktionsbaserad ersättning, där 5 öre per producerad kWh går till de aktuella kommunerna och regionerna via energiskatten.

Beskatta försäljning av skog där fastigheten finns

Enskilda näringsidkare som skattar på inkomst från skogen ska göra det i den kommun där skogsfastigheten finns, inte i ägarens hemkommun. Skogen är en tillgång som inte går att flytta på. Vi tycker att värdet av skogen ska hamna där träden står.

Höj och gör om mineralersättningen

Gruvbolagen ska betala en större andel av sina vinster till lokalsamhället. Vi föreslår därför en betydande höjning av mineralersättningen. De kommuner och regioner som påverkas mest av gruvnäringen bör också få mest tillbaka. Även berörda markägare och samebyar får en del av detta.

AVSLUTNING

Sverige behöver både en ny regering och en ny politisk inriktning.

En röst på Vänsterpartiet är en röst för Magdalena Andersson som statsminister och för att rösta bort Kristersson och Åkesson. Men valet avgör också vilken politik den nya regeringen ska föra. Ju starkare Vänsterpartiet blir, desto större är möjligheten att vi slopar karensavdraget, stärker a-kassan och välfärden och förbättrar vanligt folks ekonomi.

